

Wel veel te doen aan duurzaamheid en comfort monumentale woningen

Aardgasvrij? Een brug te ver!

Aardgasvrije woningen, je hoort er veel over de laatste tijd. Maar zou dat ook iets zijn voor het Witte Dorp? Ton van der Pluijm denkt dat dat een brug te ver is: de monumentale woningen lenen zich daar gezien de bouwkundige beperkingen en de eisen van de monumentencommissie vooralsnog niet voor. Maar er is wel degelijk veel te bereiken op het gebied van duurzaamheid en comfort.

door Michel Theeuwen

De bewoner van de Burghstraat kan het weten. Hij is een van de kartrekkers van de werkgroep Duurzaam Witte Dorp en zijn huis is voorzien van de laatste duurzaamheidsnuffjes.

Ton van der Pluijm wilde voor zichzelf uitzoeken wat er allemaal mogelijk was in de monumentale woningen. Zo richtte hij samen met een aantal andere bewoners de werkgroep Duurzaam Witte Dorp, DuWiDo op. De groep onderzocht diverse maatregelen en zocht er bedrijven bij die de isolatie, ventilatie of nieuwe kozijnen konden aanbrenge. Veel van wat de actieve buurtbewoners uitgedokterd hebben (zie site hetwittedorp.nl, Onderhoud, Duurzaamheid), heeft Van der Pluijm in eigen huis uit laten voeren.

Isolatie

De woning kreeg vloer-, spouwmuur- en dak- en glasisolatie. Dat laatste in de achtergevel in nieuwe stalen kozijnen die - conform ontwerp van Dudok - inclusief de originele deurdetails speciaal hiervoor zijn gemaakt. Het is wel staal, maar zónder de zo-

genaamde koudebrug en mét het goed isolerende HR++-glas. Mechanische ventilatie regelt de aanvoer van verse lucht die door een warmte-terugwin-installatie gaat (WTW): de warmte uit de afgezogen lucht wordt eruit gehaald om de verse lucht mee voor te verwarmen, anders gaat alle dure warmte zo door het systeem naar buiten. De installatie staat op zolder in een aparte ruimte met geluidsisolatie. De buizen en slangen zijn door de ongebruikte schoorsteenkanalen getrokken. Buiten de luchtroosters zie je er niets van.

De keuken kreeg een recirculatie-afzuigkap: die gebruikt koolstoffilters zodat de warme lucht binnen kan blijven, waardoor geen warmte verloren gaat. In elke ruimte regelen thermostaatkranen de (vloer)verwarming. Op het schuurtje zijn de maximale 4 zonnepanelen gelegd, met een effectieve opbrengst van 900 kWh!

Kortom, alles wat je kunt bedenken, is gedaan aan de woning in de Burghstraat. In totaal is het verbruik van gas met de helft en dat van elektriciteit met een derde teruggelopen, terwijl het comfort serieus is toegenomen. Veel meer zit er op dit moment

Foto: Oscar Vinck

• Ton van der Pluijm met een filter van de warmteterugwin-installatie van zijn mechanische ventilatiesysteem.

niet in, meent Ton van der Pluijm. Aardgasvrij wonen zal in de monumenten voorlopig niet haalbaar zijn. Daarvoor zijn diverse redenen. „De woningen hebben diverse bouwkundige beperkingen. De betonnen lateien boven de kozijnen, het balkon en de erker steken door de spouwmuur en zorgen zo voor een koudebrug. Zo blijft het huis een emmer met gaten: je krijgt

de woning nooit 100 procent dicht.” Terwijl kierdichting en isolatie van groot belang zijn omdat de cv-ketel vervangen moet worden door alternatieven die niet zo'n hoge temperaturen halen als met gas. „Ook daarom is het zogenaamde nul op de meter een illusie.”

Beperkingen

Daarnaast heeft de monumentenstatus ook zo z'n beperkingen. Het hele dak vol leggen met zonnepanelen kan niet. „Dat zou monument onwaardig zijn.” Of de interpretatie die de monumentencommissie geeft aan het begrip bescherming van de monumentale woningen. Zo wordt momenteel het vervangen van de houten door een betonnen of renovatievloer, nodig voor de onmisbare (lagetemperatuur) vloerverwarming, niet toegestaan. Die houten vloeren horen bij de oorspronkelijke monumenten, is de redenering. „We zijn nu in een constructief overleg met de monumentencommissie hoe de huidige wooneisen en verduurzaming van de woningen samen kunnen gaan met de monumentenstatus”, aldus Van der Pluijm.

Ook de kwestie van de zonnepanelen toont aan dat er voorlopig ook andere gemeentelijke hindernissen te nemen zijn. De leges bedragen 700-800 euro, omdat je een dubbele vergunning nodig hebt. Daardoor wordt de terugverdientijd zwaar negatief beïnvloed. We zijn er nog over in overleg. Want de gemeente wil duurzaam gedrag aan de ene kant stimuleren, maar int wel de leges.

Alternatieven

Zonder volledige isolatie en die vloerverwarming (of een andere lagetemperatuurverwarming middels speciale radiatoren of plafond) zullen ook alternatieven, zoals warmte uit het stadsnet of een centrale warmtepomp in de grond voor de hele buurt, moeilijk te realiseren zijn. Daarmee is de woning dan evenmin goed warm te stoken. Dat geldt ook voor de lucht / water warmtepomp, een van de alternatieven voor de cv-ketel, door de thermische verliezen gaat dit nooit efficiënt werken en bovendien wil je op het dak of aan de gevel geen warmtewisselaar installeren. Bijverwarmen op stroom of gas is dan onvermijdelijk en dat is duur en niet duurzaam. Voor individuele water / water warmtepompen in de grond zijn de kavels met 6,6 meter te smal in het Witte Dorp. Daarvoor zou je goede afspraken met je burens moeten maken. Maar Ton van der Pluijm houdt wel hoop. „Een techniek als de water / water warmtepomp staat nog in de kinderschoenen. We zullen er alle kennis in moeten steken om er iets van te maken.”

Tips voor buurtbewoners heeft Van der Pluijm wel. „Als je gaat verbouwen, moet je het goed aanpakken. Isoleren is een voorwaarde, want dat scheelt energie en verhoogt het comfort. Wel zul je aan de ventilatie moeten denken. En wellicht kun je gelijk lagetemperatuurverwarming aanleggen, zodat je voorbereid bent om later een warmtepomp te installeren. En die zonnepanelen altijd installeren natuurlijk. Ik wek er toch een derde van mijn stroom mee op.” En hoe dat verder moet? Van der Pluijm heeft wel een idee: „Het zou fijn zijn als de monumentencommissie en de gemeente beter gaan meedenken om samen met de bewoners te helpen een monumentaal waardige verduurzaming van onze mooie woningen te realiseren.”

• Ton van der Pluijm heeft met een buurman stalen kozijnen laten maken voor de achtergevel. Die zijn conform ontwerp van Dudok én voorzien van goed isolerend HR++-glas.

